GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

anŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
Romănia și străinătate:
anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 152. Mercurĭ, 10 (22) Iuliu. 1885.

Brașovŭ, 9 (21) Iuliu 1885.

Lăsămŭ sĕ vorbéscă aḍĭ articlulŭ de mai ... ce ne vine dela unŭ bunŭ Românŭ și sĕ ... spună ce părerĭ domnescŭ în sînulŭ poporu... nostru despre acei Românĭ rĕtăciṭĭ, carĭ își ... că au datorii sfinte față cu opinca, din care ... eșitŭ și se facŭ fără rușine instrumentulŭ ... versarilorŭ némului nostru:

Celŭ mai înțeleptŭ alŭ națiunei.

I.

E lucru sciutŭ și se póte dovedi cu istoria ...mână, că vaḍa și renumele națiunei maghiare ... alesŭ străinii le-au căștigatŭ: Ioanŭ și Ma... Corvinulŭ, Carol Robert, Ludovic celŭ Mare, ...ssuth, Petöfy, Damjanich, Deak Ferencz ș. a. ... timpulŭ nostru încă totŭ renegațĭ cugetă și ... pentru ea, tocmai ca la Turcĭ. Trefort, ...ünwald Béla, Beksich și alții de acéstă pănură ... luatŭ sarcina grea asuprașĭ, de-a face din ... o națiune de 15 milióne, o nu sciu a câta ...tere mare européně. Politica de aḍĭ o susținŭ ... minte cu banĭ și cu péna jidovii. Ungurii ...tŭ învĕțațĭ și dedațĭ a culege groșciorulŭ din ...le altorŭ națiunĭ și a'lŭ folosi pentru ei! Rĕu ...mai pare, că în timpulŭ mai recentŭ unele na... au încetatŭ de a-șĭ mai da contingentulŭ ... renegațĭ.

Românii încă lĭ-au datŭ pănă în epoca deș...tării totŭ ce au avutŭ mai cu minte, mai pu...nicŭ, mai avutŭ; datu-li-au rege, datu-li-au be...tocĭ, literațĭ, bărbațĭ de statŭ, datu-li-au ómenĭ ... a'șĭ vĕrsa sângele pentru utopiele lorŭ. Aḍĭ ... nu le mai dau decâtŭ Moldovánĭ Gergelĭ.

Moldován Gergely e aḍĭ acelŭ înțeleptŭ din... Românĭ, care se silesce din rĕsputerĭ a de...tru numelui maghiarŭ. Lui 'i stau aḍĭ la dis...pusețiune colónele ḍiarului „Nemzet“; elŭ scrie ... elŭ articulĭ de fondŭ, elŭ face politică mare ...ernă.

Sĕ vedemŭ și noi, în ce împrejurărĭ și cum ... face? Nu ni-ar plăcé sĕ ne blameze d-lui, ...rece, precum mărturisesce însușĭ, se ține de ... ca scaiulŭ de lână. Acesta îi este póte și ...culŭ meritŭ în ochii contrarilorŭ noștri.

Imprejurările în carĭ face Moldován Ger...ly politica cea mare pe séma Ungurilorŭ, suntŭ ...ulŭ de fatale, ba chiar rușinătóre pentru noi. ...za, Beksich, Grünwald și ceilalțĭ genii ai ...liticei marĭ ungurescĭ aflândŭ, că ei au făcutŭ ...te totŭ anulŭ, când n'a fostŭ caniculă, des... politică caniculară și temêndu-se a-o conti... și în caniculă, s'au dusŭ la băi (scălḍĭ) și ... pusŭ pe odihnă, lasândŭ ḍiarulŭ „Nemzet“ ... mâna lui Moldován Gergely fără picŭ de ...ă, că d-nélui ar puté scóte din capulŭ ... ceva periculosŭ pentru ei.

Indrumarea ce s'a datŭ acestui politicŭ su...ntŭ va fi fostŭ cam așa: „Fă tu, pănă ce ...mŭ vení noi acasă, cu națiunea ta ceea ce ... o pasere bine cunoscută cu cuibulŭ sĕu, mai ...ltŭ nu așteptămŭ dela tine.“

Dar sĕ nu acusămŭ, ci se vedemŭ ce scrie ...stŭ bărbatŭ însemnatŭ, pe care politicii îlŭ ... mare pedagogŭ, ér pedagogii mare politicŭ, ... nepreocupațĭ însĕ nicĭ una, nicĭ alta.

Moldován Gergely înainte de tóte dechiară ... „Nemzet“ unguresce, ca se scie tótă lumea ...mânéscă, cumcă d-nélui e Românŭ. — Noi ... auḍirămŭ așa ceva, dar amŭ tăcutŭ. Atâtŭ ...guraticii câtŭ și națiunile au lucrurĭ și împre...rărĭ de acele, cu carĭ nu se laudă. Moldován ...rgely, décă întru adevĕrŭ mai sêmțesce ceva ...mânesce ar fi trebuitŭ sĕ ne cruțe cu decla...ția sa, că e Românŭ.

Totŭ într'o rĕsuflare, după ce se declără Mol...dovan Gergely ca Românŭ, declară elŭ pe Clein, ḍicŭ mai multŭ, — carĭ au nebunitŭ pe Românĭ cu originea lorŭ și le-au băgatŭ idei nerealisabile în capŭ.

Precum se vede, d. Moldován Gergely n'are despre însemnătatea *deșteptărei* și despre viața unui poporŭ mai înalte idei decâtŭ cele ce le-a căștigatŭ în „örtanya“ la căpitănatulŭ din Clușiu. Nu ne mirămŭ decĭ, că d-lui tacséză astfelŭ pe acești nemuritorĭ ai națiunei române și că se vede a nu sci că acestorŭ bărbațĭ are lumea română sĕ mulțăméscă, că d. e. România aḍĭ nu e Grecia mică și că noi ceștĭ din Ardélŭ și Ungaria în genere ne-amŭ cultivatŭ românesce și cu tóte că n'amŭ întrecutŭ pe Maghiarĭ ne simțimŭ Românĭ.

Firesce, că tóte aceste, după priceperea d-lui Moldován Gergely, nu suntŭ spre binele națiunii românescĭ, din care pretinde a face parte el spre nefericirea ei. Mai bine ar fi, décă în România ar domni și aḍi fanarioții și noi cei de dincóce amŭ fi încă totŭ materialŭ brutŭ, nesêmțitorŭ, pentru scopurile multŭ lăudatului d-sale „cultur-egylet“ din Clușiu.

Noi scimŭ sĕ respectămŭ pe bărbații redeșteptărei naționale ai Ungurilorŭ, pe unŭ Berzsényi, Kazinczy, Kisfaludy, Széchenyi, ș. a. și tocmai pentr'aceea scimŭ ce datorimŭ și la ai noștri; privimŭ decĭ cu compătimire și nespusŭ disprețŭ la acea politică de „csizmadia-legény“, care face din Horia, Cloșca, Iancu etc. hoțĭ și tâlharĭ ér din Clein, Șincai și Petru Maiorŭ hebĕucĭ.

N'a cugetatŭ, d-lŭ Moldován Gergely, că pentru acestŭ hyperservilismŭ nicĭ stăpânii d-sale cei cu sêmțŭ mai delicatŭ nu îi vorŭ sci mulțămi? Ómenii de multe orĭ primescŭ servicii de aceste, dér desprețuescŭ persóna, care li le face.

Moldován Gergely se dechiară pe sine de unicului între trei milióne de Românĭ, care are simțŭ politicŭ sănătosŭ și ne amenință, că în fine totŭ vomŭ venĭ la vorbele lui. De modestiă prea mare nu pătimesce Moldován Gergely precum vedemŭ. Dênsulŭ ține cu ḍicala lui Göthe: „Bescheiden sind nur die Lumpen,“ Unŭ personagiu, care se ridică cu atâta siguranță peste trei milióne de ómenĭ și nu bagă în sémă nicĭ măcarŭ pe fruntașii lorŭ, merită sĕ ne ocupămŭ cu enunțiațiunile, ba chiarŭ revelațiunile sale politice, deșĭ tustrele miliónele de Românĭ suntemŭ convinșĭ în sufletulŭ nostru, că nu vomŭ venĭ la vorbele d-lui.

Moldován Gergely înainte de tóte ne dă sfatulŭ, ca sĕ lăsămŭ politica, ca monopolŭ, esclusivŭ Ungurilorŭ și în locŭ de acésta sĕ învĕțămŭ și sĕ ne căștigămŭ avere, căcĭ suntemŭ neînvĕțațĭ și sĕracĭ.

Óre pentru ce n'aŭ lăsatŭ și Ungurii, pe vremea guvernului nemțescŭ, ca politica sĕ o facă numai d. Schmerling și ei sĕ fi statŭ numai de carte și avere? Pentru că décă lăsau politica pe mâna lui Schmerling, dênșii niciodată nu ajungeau acolo unde suntŭ aḍĭ, ca sĕ dispună de puterea și averea statului și Moldován Gergely nu mai scriea articole de fondŭ la „Nemzet.“

Noi ceștialalțĭ Românĭ, deșĭ nu suntemŭ așa de înțelepțĭ ca Moldován Gergely, scimŭ una: *că poporulŭ care n'are drepturĭ, nu se póte nicĭ cultiva nicĭ înavuțĭ.*

Strămutarea juriului din Sibiiu și pressa germană.

»Schwäbischer Merkur« scrie în numĕrulŭ 165 din 16 Iuliu n. următórele:

»O puternică mișcare produce în cercurile Sașilorŭ și Românilorŭ ardelenĭ desființarea juriului de presă din Sibiiu, pe care ministru-președinte o anunțase mai'nainte Nemaghiarĭ politica șovinistică de rassă a guvernului lui Tisza, totŭ le mai rĕmasese — celŭ puținŭ în părțile sudice ale Ardélului — libertatea de a-șĭ esprimă cugetările prin ḍiaristică, mai cu sémă că jurații sibienĭ în preponderanță Sașĭ și Românĭ nu puteau lua dreptŭ niște atacurĭ împotriva statului deslușirile faptice ale politicei. Acum trebue sĕ se schimbe lucrurile. Sașii și Românii trebue sĕ supórte în tăcere jugulŭ. Jurații maghiarĭ din Clușiu suntŭ chemațĭ pe viitorŭ sĕ-i desvețe de a sbiera de durere, osândindŭ ḍiaristica germană și română. De sine se'nțelege, pressa maghiară, care de altfelŭ iubesce libertatea, aprobă, fără deosebire de partide, acésta mĕsură a guvernului. Oposiționalulŭ »Pesti Napló« le strigă mai cu sémă Sașilorŭ cu disprețŭ, sĕ mérgă în Germania sĕ se plângă. Ce-i dreptŭ, în viitorŭ numai în foile streine se va mai puté scrie câte ceva, căcĭ chiar și pe lângă cea mai mare îngrijire foile germane și române nu vorŭ puté scăpă de procurorii statului. Totușĭ mai multe foi ardelene declară, că vorŭ continuă neîntreruptŭ lupta pentru poporulŭ lorŭ și vorŭ înfruntă cu curagiu persecuțiunea ce le amenință!«

Convențiunea militară între Austro-Ungaria și Serbia.

De câtva timpŭ circulă sgomotulŭ, că între Austro-Ungaria și Serbia se va încheia séu chiarŭ s'ar fi încheiatŭ o convențiune militară, cu scopŭ de a permite Serbia libera trecere pe teritorulŭ sĕu a trupelorŭ austro-ungare, în casŭ când acestea arŭ primi ordinŭ sĕ înainteze în Peninsula Balcanică spre Macedonia. Acéstă scire sensațională au adus'o mai ântêiu foile oposiționale sêrbescĭ, din care causă au și fostŭ confiscate, ba se vorbea chiarŭ că redactorii lorŭ vorŭ fi dațĭ în judecată.

Foile guvernamentale sêrbescĭ, precum și cele austro-ungare au desmințitŭ acestŭ sgomotŭ, care însĕ, cu tóte acestea, află creḍĕmântŭ în multe cercurĭ, mai cu sémă în Serbia. Iată ce scrie o corespondență din Belgrad, ce a primit'o „Pester Lloyd:“

„Călĕtoria comandantului din Agram, generalulŭ de cavaleriă br. Ramberg, la Belgrad se esploatéză din partea oposițiunei, ca sĕ împrăștie din nou în lume tóte sgomotele și combinațiunile posibile asupra viitórei încheiărĭ a unei convențiunĭ militare între Austro-Ungaria și Serbia. Se dau esactŭ numĕrulŭ regimentelorŭ, care eventualŭ vorŭ trece prin Serbia, se scie chiarŭ și aceea, că convențiunea se încheiă pe ḍece anĭ, că Austro-Ungaria din parte'i și-a luatŭ îndatorirea sĕ urce lista civilă a Regelui la 2 milióne și că după încheiarea unei uniunĭ vamale deosebite, curtea va primi alte sume însemnate de banĭ sub titlulŭ de restituțiunĭ vamale. Tóte aceste amĕrunte, ce se colportéză cu cea mai mare hotărîre, pretindŭ pe de o parte a discredita pe Regele și guvernulŭ actualŭ, carĭ pentru folóse personale arŭ trăda și ar vinde independența Serbiei, pe de altă parte a face câtŭ mai urgisitŭ numele Austro-Ungariei.“

Corespondența din Belgradŭ mai spune, că totŭ în acestŭ scopŭ se esploatéză și sosirea episcopului Strossmayer în Belgrad. Se vorbesce, că Regele Milan va trece la catolicismŭ și că episcopulŭ Stossmayer aduce cu sine unŭ mare fondŭ, ca sĕ catoliciseze pe toțĭ Sêrbii. Taxele suntŭ hotărîte. Unŭ bărbatŭ primesce 10, o femeiă 5 galbenĭ pentru convertire. Refrenulŭ la tóte acestea este, ḍice corespondentulŭ: „Sub Risticĭ așa ceva n'ar fi cu putință!“

SCIRILE ḌILEI.

In ședința comitetului reuniunei de maghiarisare din Clușiu — ținută în 19 Iuliu st. n. — s'a adusŭ hotărîrea, ca'n viitorŭ contribuirile sĕ se chiteze nu numai pe cale ḍiaristică, ci și prin chitanțe trimise nemijlocitŭ contribuitorilorŭ. Pănă acum are reuniunea 3000 de membri. Ministrulŭ de vonveḍĭ br. Géza Fehérváry a fostŭ rugatŭ prin o petițiune sĕ permită honveḍimei și gendarmeriei intrarea în reuniune. Cu prilejulŭ adunărei generale, care se va ține la 30 și 31 Augustŭ, orașulŭ Clușiului va aranja o imposantă festivitate națională. „Mai pronunțatŭ simțŭ de a aduce jertfă — continuă telegrama

în ţinuturile mai espuse şi sĕrace; ţinuturile curatŭ ungurescĭ ale Alföldului suntŭ mai puţinŭ pronunţate pentru scopurile culturale (!) ale reuniunei. In sînulŭ poporaţiunei ungare a Ardélului idea reuniunei de cultură a produsŭ o unire, care va face sĕ dispară deosebirea între partidele politice....« Dar la viitórele alegerĭ dietale cine 'şĭ vorŭ sparge capetele? Membrii reuniunei de maghiarisare şi cu cei carĭ vorŭ fi adăpaţĭ din cultura ei.

—0—

In Borsecŭ bântue difterita în aşa gradŭ, că mai toţĭ óspeţii au plecatŭ de acolo, după cum scrie »Szkfd.«

—0—

Comitetulŭ pentru pregătirea jubileului de 50 anĭ alŭ renaşcerii literaturei croate a înmânatŭ Banului prin 3 membri ai sĕi programulŭ festivităţii. Banulŭ Khuen-Hederváry **regretă**, că nu va putea sĕ apară la sĕrbare, deórece în comitetŭ suntŭ persóne pronunţate de duşmane guvernului; de altfelŭ elŭ nu va împiedeca serbarea şi'i doreşce cea mai bună reuşire. Observândŭ unŭ membru, că serbarea nu are caracterŭ politicŭ, Banulŭ a ḑisŭ: „Regretŭ, dar are aşa caracterŭ.“ Foile ungurescĭ aprobă purtarea Banului. Se putea altfelŭ?

—0—

Pentru viitórea sesiune teatrală, componistii din Viena pregatescŭ 9 operete nouĕ.

—0—

»Vointa Naţională« spune: »M. S. Regele a cumpĕratŭ 10,000 bilete d'ale loteriei Ateneului din Bucurescĭ şi a vĕrsatŭ imediatŭ banii în casa loteriei. M. S. Regele, prin acestŭ actŭ, dă o probă de înaltŭ interesŭ ce pórtă instituţiunii Ateneului şi în isbânda întreprinderilorŭ sale. D. Dumba din Viena a rĕspunsŭ încă dela începutŭ la apelulŭ Ateneului, cerêndŭ 1,000 bilete de loteriă şi plătindu-le imediatŭ.

—0—

Cetimŭ în »Dunărea de josŭ«: »Autorităţile rusescĭ au găsitŭ mijloculŭ de a scăpă de evrei, silindu-i a spune că suntŭ din România. Pe acéstă simplă mărturisire le facŭ acte şi îi trimitŭ la noi, unde după o minuţiósă cercetare a actelorŭ dela autorităţile locale câtŭ şi din spusa evreilorŭ, s'a doveditŭ că n'amŭ avutŭ fericirea a fi posedatŭ vre-o dată pe aceştĭ óspeţĭ. Atragemŭ atenţiunea autorităţilorŭ mărginaşe cu Rusia, a nu se lăsă a fi induse în eróre şi a respinge pe aceştĭ mosafirĭ, ce voiesce a ni-i hărăzi bunii noştri vecinĭ.«

—0—

Cetimŭ în »Voinţa Naţională«: »In lista publicată de ḑiarulŭ »Stampa,« cu privire la tinerii carĭ au obţinutŭ estimpŭ **diploma de doctorĭ** în dreptŭ dela facultatea din **Roma**, găsimŭ şi numele unui Românŭ, d. Dionisie **Popescu** din Bucureştĭ, care a făcutŭ, pe câtŭ ni se spune, nişte studii strălucite şi a trecutŭ esamenele de rigóre cu multŭ succesŭ.

—0—

D-şóra Elena Teodorini, care în momentulŭ de faţă se află în Biarritz, a primitŭ visita mai multorŭ impresarii şi compositorĭ celebri. Printre aceştĭ din urmă se află şi d. Massenet, care a făcutŭ óre-care schimbărĭ anume pentru d-şóra Teodorini în opera sa »Herodiada.« D. Samuels, agentŭ de teatrurĭ din San-Francisco, stărue ca d-şóra Teodorini sĕ vină în acelŭ oraşŭ pentru o seriă de representaţĭi, scrie »Voinţa Naţională.«

—0—

După raportulŭ ministerului de interne alŭ Spaniei, s'au bolnăvitŭ de coleră până în sĕptĕmâna trecută 60,000 de ómenĭ şi au muritŭ 17,000.

Concertŭ în casa de tragere la semnŭ (Schützenhaus). Fiindŭ timpulŭ favorabilŭ, mâne Mercurĭ în 10 (22) Iuliu capela orăşenéscă va dă unŭ concertŭ-serată în casa de tragere la semnŭ. Biletele de permanenţă suntŭ valabile.

—0—

„**Romänische Revue**“, broşura 1-iu pe Iuliu 1885, redactată de Dr. Corneliu Diaconovich, a apărutŭ de sub tiparŭ.

„MUSZÁJ“

Din Câmpiă, 20 Iuliu 1885.

Şovinismulŭ unguréscŭ trece peste tóte marginile. Sĕ privimŭ de pildă în Deşiu. Acì pentru propaganda maghiarisării Ungurii voiescŭ sĕ-şĭ fundeze unŭ teatru naţionalŭ maghiarŭ, — banii nu le ajungŭ, poporulŭ românŭ e silitŭ sĕ plătéscă, fără de a mai fi întrebatŭ décă voiesce séu ba, déca are de unde orĭ nu are, destulŭ atâta că-i »muszáj!« Totŭ pentru unŭ asemenea scopŭ filantropicŭ unguréscŭ, puternicii ḑilei au aranjatŭ în carnavalulŭ trecutŭ unŭ balŭ pintenatŭ în Oşorheiu; d. „Vicişpan“ porunceşce ca şi comunele românescĭ sĕ contribue la acestŭ balŭ cu oferte mărinimóse, noi n'amŭ fi vrutŭ dar d. „Vicişpan“ ne ḑise „muszáj!“ şi étă că comunele românescĭ fură despoiate unele de 2, altele de 4, 5, orĭ mai mulţĭ fiorinĭ.

Mai nou. In ḑilele trecute am înţelesŭ că d. Mayer János, solgăbirĕulŭ Mociului, ar fi ordonatŭ notarilorŭ sĕi cercualĭ ca sĕ se înscrie de membri la »patrioticulŭ« »Kultur egylet« din Cluşiu. Sub pretura d-lui Mayer se află şi câţĭ-va notarĭ românĭ, carĭ însoţiţĭ şi de alţĭ neromânĭ au refusatŭ unanimŭ, dar ce sĕ veḑĭ? D. solgăbirĕu le strigă: »muszáj!« şi bieţii notarĭ temêndu-şĭ oficiulŭ lorŭ, grăbiră a-şĭ împărţi pânea înscriindu-se de membri la »Kultur-egylet«-ulŭ din Cluşiu, după cum suntŭ informatŭ fie-care cu câte 2 fiorinĭ.

Se mai facŭ apoi şi alte »glume ungurescĭ« faţă cu poporulŭ românŭ; aşa de es. cine a avutŭ ocasiune de a călĕtorĭ prin comunele românescĭ din comitatulŭ Murĕşŭ-Turda, a pututŭ observa nisce table de tinichea (pleu) acăţate pe câte unŭ stélpŭ la încrucişarea drumurilorŭ cu inscripţiunea: »**Jóbra kitérni, balra előre haitani** (pe româneşce: la drépta se feresce, la stânga se mână înainte.) Aceste inscripţiunĭ nu potŭ sĕ servéscă spre orientare, nu potŭ sĕ fiă de folosŭ pentru poporŭ din a căruia pungă s'au procuratŭ acele table, pentru că poporulŭ nu pricepe limba maghiară nicĭ câtŭ de puţinŭ. Giciţĭ dar cu ce scopŭ s'a impusŭ poporului românŭ procurarea acestorŭ table? Dacă ne vomŭ aduce aminte că vre-unŭ măestru „bunŭ patriotŭ« va fi avutŭ lipsă de câţĭ-va banĭ românescĭ, uşorŭ vomŭ puté deslega acéstă enigmă.

Totŭ de asemenea natură mai are sĕ plătéscă poporulŭ românŭ şi alte obiecte şi »filantropii«, pre carĭ elŭ nu le cunósce, nu le-a vĕḑutŭ şi în vecĭ de ele nu s'a folositŭ, aşa câtŭ e mirare cum mai póte susta acestŭ poporŭ şi cum mai póte suporta multele imposite ce i se punŭ, departe fiindŭ de a mai putea poftì dela elŭ şi ceva contribuirĭ pentru scopurĭ filantropice române. — Până căndŭ totŭ »muszáj!« „muszaj!.“

Câmpénulŭ.

Unŭ preotŭ harnicŭ.

De pe la Murĕşŭ, Iuliu 1885.

La întâlnirĭ ocasionale cu câţiva d-nĭ protopresbiterĭ de ai noştri de ambele riturĭ, se aduse înainte starea deplorabilă a poporului nostru în tóte direcţiun[ile] dar se vede că necunoscênd'o, mi-au reflectatŭ, că [pe] poporulŭ nostru numai Dumneḑeu îlŭ mai póte mân[tui].

Se vede că d-lorŭ, deşi părinţĭ sufleteşcĭ, cun[osc] rĕu pre fii lorŭ sufleteşcĭ, şi trebue vrêndŭ-nevrêndŭ deducemŭ, că nu 'şĭ-au luatŭ ostenéla a lumina popo[rulŭ] pre care eu îlŭ cunoscŭ din esperienţă forte aplica[tŭ] la coregere, numai învĕţătura şi sfaturile sĕ fie bine [a]plicate, fiindŭ esemplară şi purtarea celorŭ ce li le d[au]. Ca ilustraţiune dau aicĭ unŭ singurŭ casŭ, care va [pune] în faţă afirmaţiunea: că pre poporulŭ nostru numai Dum[]neḑeu îlŭ mai póte mântui.

Inainte de asta cam cu vr'o 18 anĭ, am cunoscut mai ântêiŭ comuna Sabadŭ, lângă Mureşŭ-Oşorheiu. E[ra] atuncĭ în acéstă comună o biserică de lemnŭ veche, [] destulŭ de spaţiósă pentru poporenĭ şi anumitŭ la d[ile] marĭ; curtea bisericii, unŭ locŭ frumosŭ, ca pustia, ch[iar] în curtea casei bisericeşcĭ era mai multă murdăriă [decât] curăţeniă, grădina casei bisericeşcĭ avea unŭ prosp[ectŭ] de pustiă. S'a schimbatŭ preotulŭ, fiindŭ înlocuitŭ [cu] preotulŭ Cicudi, acum de 5 anĭ în Zau pe Câmpiă. Ac[estŭ] preotŭ a vĕḑutŭ ântêia óră şi a doua óră unŭ numĕ[rŭ] micŭ de poporenĭ în biserică; s'a convinsŭ de faptŭ că poporenii parte mare sub sf. liturghiă béu în cârcĭ[mă] din satŭ. A treia Duminecă s'a dusŭ preotulŭ la cârciu[mă] şi cu vorbe frumóse 'şĭ-au scosŭ toţĭ poporenii din câr[]cĭmă, pe unii i-a dusŭ cu sine la biserică, alţii au pro[]misŭ a merge la biserică, câtŭ se vorŭ schimba, şi şi-[au] ţinutŭ toţĭ promisiunea. S'a schimbatŭ lucrulŭ cu t[o]tulŭ dupĕ aceea. Poporenii mergéu în numĕrŭ mare [la] biserică la sfânta liturghiă şi nu în numĕrŭ neînsemnat şi la vecerniă. Sub sf. liturghiă nu vedea omulŭ n[icĭ] unŭ Sabadeanŭ în câreĭmă, şi dupĕ amédĭ încă num[aĭ] câte unulŭ, căcĭ bărbaţĭ şi muerĭ mergéu la joculŭ ti[ne]rilorŭ ca privitorĭ şi acolo petrecéu. Menţionatulŭ pre[otŭ] a fostŭ sub totŭ timpulŭ respectatŭ de poporenii sĕi, c[ăcĭ] la cârcĭmă în satŭ sĕ bea cu poporenii nicĭ odată n[u a] mersŭ, nu a umblatŭ nicĭ la ospeţe în satŭ şi nicĭ l[a] pomenĭ.

Acelŭ preotŭ şi-a propusŭ edificarea unei biseri[cĭ] din materialŭ solidŭ; a studiatŭ lucrulŭ în tóte pĕturil[e] a găsitŭ modulŭ căştigării materialului mai eftinŭ, c[a] edificarea sĕ se pótă face din puterile poporenilorŭ, c[arĭ] începuseră a se reţinea dela vĕrsarea crucerilorŭ pentru leorcă în punga cărcĭmarului jidanŭ, şi în urmă a c[ăş]tigatŭ consimţĕmêntulŭ tuturorŭ parochianilorŭ la propu[]nerea sa şi învoirea la contribuirĭ benevole după puti[nţă] cu sumuliţe în banĭ, la căratulŭ materialului cu car[e]lorŭ, precum şi la lucru cu pălmile lângă ḑidarĭ şi le[mnă]narĭ. Apoi însoţitŭ de unŭ poporanŭ alesŭ din parte[a] celorlalţĭ poporenĭ, au adusŭ la faţa locului unŭ maiestru cu care s'a făcutŭ tocméla şi biserica intrégă s'a ḑidit în cele mai avantagióse condiţiunĭ cu ajutorulŭ popore[]nilorŭ.

Biserica e mare, spaţiósă, solidă, cu unŭ esterior fórte frumosŭ şi interiorŭ strălucitorŭ, câtŭ ca acéstă bi[]serică, altă biserică românéscă departe împrejurŭ nu este. Curtea bisericii, înconjurată de arborĭ, este o adevĕrată podóbă. Totŭ asemenea s'a înfrumuseţatŭ şi curtea [şi] grădina casei bisericeşcĭ.

Activitatea, energia, purtarea morală şi bunăvoin[ţa] déră a preoţilorŭ pentru binele şi prosperarea fiilorŭ s[u]fleteşcĭ, prin carĭ însuşirĭ laudabile respectivii îşĭ căştig[ă] respectŭ şi impunere morală la poporenĭ, potŭ produce cele mai bune resultate. x

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

BUDAPESTA, 21 Iuliu. — Ministrulŭ de culte şi de instrucţiune **Trefort** a adresatŭ către superintendentulŭ din Transilvania **Teutsch** o scrisóre, în care îi arată, că în afacerea învĕţăceii limbei maghiare ministrulŭ nu se póte abate aicĭ dela direcţiunea urmărită până acum, nicĭ nu se póte demite la transacţiuni.

FOILETONŬ.

Corespondenţă între I. Ghica şi V. Alexandri

(Scrisórea XX. După »Convorbirĭ literare.«)

(Urmare.)

In sfaturile boerilorŭ, numele eroului dela Marengo era de câtăva vreme fórte adesea pomenitŭ; speranţele tuturorŭ erau întórse către Franţa şi către minunile ce se auḑea că se petreceau pe acolo. Deşi unii dintre boerĭ, ca Pană Filipescu, ca Banulŭ Costache Ghica şi alţii, se gândeau la ce era sĕ ḑică de dênşii împĕratulŭ Alexandru alŭ Rusiei séu împĕratulŭ Leopoldŭ alŭ Ausfriei când orŭ afla ca au trimisŭ solĭ la desculţii de Francesĭ, nimenĭ nu îndrăsnea sĕ iasă din vorba Banului Bătrânulŭ şi a fiului sĕu Scarlatŭ cu cumnaţii lui Dudescu şi Văcărescu, a spătarului Grigore fiulŭ alŭ treilea alŭ Banului Ghica, care a domnitŭ mai în urmă la anulŭ 1822, a vornicului Scarlatŭ Câmpinénu, a vornicului Ştirbeiu, a logofĕtului Băleanu, — carĭ, cu toţii într'unŭ gândŭ, erau de părere sĕ ducă pĕsurile ţĕrii la cunoscinţa întêiului consulŭ. Se credea chiar că generalulŭ Bonaparte umblă sĕ se sue pe scaunulŭ Ţarigradului, ca unulŭ ce era viţă de împĕratŭ, din némulŭ Calomerilorŭ Porfirogeniţĭ, şi că la Iafa îmbrăţişase legea lui Mohamet, numai şi numai ca sĕ-şĭ facă mână bună la Turcĭ.

Boerii erau bogaţĭ, fórte bogaţĭ, dar averile lorŭ erau în moşii, în scutelnicĭ, poslujnicĭ şi ţiganĭ. Banĭ, argintării, şalurĭ şi scule câte avuseseră le vênduseră, şi le cheltuiseră în băjenii. Nicolae Dudescu, care ştia bine franţuzesce, se oferea sĕ se ducă la Paris, sĕ pledeze causa ţĕrii cu cheltuiala lui; dar deşi averea lui era colosală, însĕ nu era în stare sĕ găsĕscă nicĭ o miiă de lei banĭ bătuţĭ. Ce brumă monedă mai rĕmăsese pe icĭ pe colo d'abia ajungea ca sĕ încropéscă haraciulŭ către Pórtă, şi în strîmtorarea de banĭ în care se aflau trimiseseră sĕ aducă pe Băltăreţulŭ.

Trecuseră douĕ óre după sfinţitulŭ sórelui, şi cerulŭ era fără lună şi fără stele, când o butca — numai bronzurĭ şi poleelĭ, dinainte, d'a drépta şi d'a stînga caprei visitiului, cu douĕ sirene aurite, cu códele încolăcite şi cu capetele căutândŭ spre douĕ mîrţóge de cai cu hamurĭ legate cu sfóră; visitiulŭ cu cojocŭ peste cămaşa lungă, şi cu doi feciorĭ dindărătŭ cu căciule pe capŭ, — cobora la vale spre curtea Banului Ghica, urmândŭ la pasŭ după unŭ ţiganŭ desculţŭ şi sdrenţurosŭ cu o masală mare pe spinare. Podelele jucau ca clapele unui clavirŭ sub rótele butcei şi aruncau în susŭ din hasna stropĭ de noroiu apătosŭ, care la lumina păcurei luceau par'c'ar fi fostŭ petre scumpe. Acelŭ straniu echipajŭ purta unŭ felŭ de boerŭ cu ciacşirĭ şi cisme roşii, cu o giubea soiósă îmblănită cu nafe şi în capŭ cu unŭ islicŭ în patru colţurĭ; degetele boerului erau pline de inele de rubinŭ, de smarandŭ şi de diamantŭ. Era aşteptatŭ la sfatulŭ boerescŭ, şi dela dênsulŭ depindea realisarea cugetărilorŭ patriotice ale boerilorŭ. Elŭ mânuia banii ce mai rĕmăseseră în ţară; elŭ avea daraverĭ cu Ţarigradulŭ şi cu Beciulŭ; iscălitura lui ajunsase sĕ aibă trecere chiar şi dincolo de Lipsca. Şoprónele lui şi lăḑile din pimniţă gemeau de scule, şalurĭ şi argintării, totŭ amaneturĭ de pe la boerĭ Butca în care se sdruncina adusă, pentru o nuntă mare, nu-i fusese plătită şi sta amanetŭ în şopronulŭ sĕu; ér inelele din degete erau marfă de vênḑare.

In curte la Banulŭ, aprópe de scară, stau o mulţime de masalele înfipte în pămêntŭ, cu masalagii róta pe lângă dênsele; vizitii, plecaţĭ într'o rînă pe capră, cu hăţurile în mână, îşĭ petreceau vremea cu glume şi păcăliturĭ între dênşii; fiecare la rêndulŭ sĕu povestea câte o batjocură, o trînteală séu o bătae bună mâncată dela Turcĭ, Nemţĭ séu dela Muscalĭ, şi făceau unŭ hazŭ nespusŭ, — că aşa e făcutŭ Românulŭ, râde de tóte şi de toţĭ, chiar de nĕcazurĭ şi de nenorocirĭ.

Băltăreţulŭ, coborîtŭ din trăsură, suia greoiu scara, ţinutŭ de subţiorĭ de cei doi feciorĭ. Scara da în pridvorŭ, şi pridvorulŭ într'o sală mare lungă, unde fumulŭ de tutunŭ din ciubucele ce slugile aprindeau şi duceau în casă la boerĭ d'abia lăsa sĕ se zăréscă o luminare de

Nimenea — ḑice ministrulŭ — nu contestă că este necesară cultura în două limbĭ. Acésta o dovedesce primirea limbei germane între obiectele obligate în scólele secundare. De altă parte pretinde interesulŭ generalŭ ca sĕ se lăţéscă limba legislaţiunei şi a administraţiunei statului în straturile poporaţiunei poliglote a ţĕrei. De-o „prescriere“ a limbei germane nu póte fi vorba. Interesulŭ ambelorŭ părţĭ va fi înaintatŭ numai déca Saşii vorŭ fi gata a întrá în relaţiunĭ mai intime cu poporulŭ maghiarŭ. Durere însĕ că în privinţa acésta s'a făcutŭ puţinŭ din partea Saşilorŭ ardelenĭ. Causă acestei stărĭ neîmbucurătóre este sistemulŭ de crescere alŭ junimei săsescĭ, care abia îşĭ absolvă studiele umanistice şi este trimisă în străinătate de unde tinerii se întorcŭ acasă ca teologĭ şi candidaţĭ de profesură adăpaţĭ cu părerĭ şi tendinţe, carĭ stau în flagrantă contraḑicere cu interesulŭ statului. Este dér de lipsă a se schimbá sistemulŭ de crescere. Cultivarea la universităţile esterne sĕ nu fiă începutulŭ şi încheiarea studielorŭ academice. Cultura specialistă sĕ şi-o câştige tinerii în patriă, de aceea provócă ministrulŭ pe superintendeulŭ a înfiinţa o facultate teologică-filosofică, pentru care îĭ promite sprijinulŭ celŭ mai mare din partea guvernului.

BUDAPESTA, 21 Iuliu — O ordonanţă a ministrului de instrucţiune *interḑice autorităţilorŭ bisericescĭ greco-orientale şi greco-catolice de a distitui din postulŭ lorŭ pe învĕţătorii confesionali, fără a fi cerută mai înainte aprobarea ministrului.*

—o—

DIVERSE.

Drugii de argintŭ şi tesaurulŭ din Hué. — Drugii de argintŭ găsiţĭ la Hué, decătră trupele francese, constituescŭ pe lângă altă monetă de aramă moneta curentă din Cochinchina, Tonkin, Anam şi Cambodge-Drugulŭ de argintŭ, care sémĕnă prin forma sa cu o bucată de ciocolată, cântăresce cincĭ sute grame şi valoréză 95 până la 100 francĭ Nu este decĭ de miratŭ dacă împĕratulŭ, fugindŭ în munţĭ, n'a putută sĕ-şĭ ia cu dênsulŭ şi tesaurulŭ, mai cu sémă gândindu-se cineva că cincĭ milióne în drugĭ de argintŭ cântăresce 25,000 chilograme. Acestĭ drugĭ nu constituescŭ decâtŭ o parte din bogăţiile dela Hué, unde se află tesaurulŭ şi magasinulŭ de giuvaerurĭ (aurŭ, argintŭ, medalii de aurŭ şi de argintŭ, monetă mecsicană, argintŭ masivŭ, vase de aurŭ şi de argintŭ, sfeşnice, lingure de aurŭ şi de argintŭ, etc.) magasinele de broderii, de mătăsării chineze, anamite, de mărfurĭ şi de medicamante, de mărgăritare şi de diamante, tesaurulŭ particularŭ alŭ reginei mame şi tesaurele provincielorŭ.

***

Nume curióse. — Cetimŭ în »Voss. Zeit.« din 14 Iuliu: Impĕratulŭ din Birma a trimisŭ o soliă în Europa, care se află acum în Parisŭ şi după aceea va visitá şi Germania şi Anglia. Solia constă din 3 persóne: Thay-Nay-Mio-Nin-Din-Naja-Tan-Dan-Zin-Min, celŭ dintêiu secretarŭ alŭ consiliului secretŭ alŭ împĕratului birmanŭ; Sayo-Daw-Geey, care ocupă în Birma aceeaşĭ posiţiune ca şi unŭ ministru de interne la noi; Mung-Khan unŭ june birman din cea mai de frunte familiă din ţĕră. Solii au fostŭ primiţĭ de d-lŭ Freycinet. Ei au însărcinarea, de a învĕţá a cunósce tóte întocmirile publice, agronomia, industria şi comerciulŭ Europei.

Ingropatŭ de viu. — Intr'unŭ ţinutŭ turcescŭ a murită — după cum relatéză »Vatan« — unŭ recrutŭ şi conformŭ ritului mohamedanŭ a fostŭ îngropatŭ înainte de apusulŭ sórelui. Indată după ceremoniă auḑiră ómenii eşindŭ din grópă unŭ vaetŭ desperatŭ şi strigăte de ajutorŭ, din care causă se duseră iute la Imam şi îlŭ rugară de a le da voia, ca sĕ védă ce este înăuntru. Acesta refusă deschiderea gropii, provocându-se la dogmatica coranului şi prin acésta lucrulŭ s'a liniştitŭ. Abia în ḑiua următóre de diminéţă, făcuseră câţĭ-va Turcĭ planulŭ, în ciuda Imamului, de a desgropá pe celŭ îngropatŭ în ḑiua trecută şi deja după puţinŭ lucru li se presintă o privelisce înfiorătóre. Nefericitulŭ fusese îngropatŭ de viu şi se înăbuşise în grópă. Starea cadavrului şi diferitele semne găsite erau o dovadă de înfiorătórea luptă cu mórtea, ce-a trebuitŭ sĕ o pórte acéstă victimă de compătimitŭ, din causa unui Imam fanaticŭ.

***

Explosiune într'unŭ depositŭ rusescŭ de prafŭ de puşcă. — După cum se anunţă din Bender, se întêmplă în ḑilele acestea în laboratoriulŭ de artileriă de acolo prin neprecauţiunea unui soldatŭ, o explosiune care ar fi putută produce nenumĕrate pagube şi ar fi putută aruncá întregulŭ oraşŭ Bender în aerŭ, deórece acestŭ laboratoriu era în legătură cu unŭ bastionŭ, în care se păstrau mai multe mii de pudĭ de prafŭ de puşcă. In laboratoriu unde s'a întêmplatŭ explosiunea, se aflau tocmai 50 de butóie de materiă explosivă. Intêmpinarea unei marĭ nenorocirĭ este de a se ascrie împrejurărei, că oficerii şi soldaţii, carĭ nu-şĭ perdură presenţa de spiritŭ, îndată după prima detunare intrară în laboratoriulŭ care ardea şi cu jertfa vieţii lorŭ tîrîră butóiele cu prafŭ şi alte materii explosive până la ţĕrmurulŭ Dnistrului. Laboratoriulŭ a arsŭ totalŭ şi soldatulŭ, care a pricinuitŭ explosiunea, perì în flacărĭ.

***

Presimţirĭ. — La hotarele localităţii Szégszárd renumită prin vinulŭ sĕu bunŭ, se află laculŭ Csörgötö, despre care istorisesce poporulŭ, că pe fie-care anŭ pretinde celŭ puţinŭ o victimă. Duminecă îşĭ luà uniculŭ fiu de 21 de anĭ alŭ locuitórei Gabrielŭ Meszáros, rĕmasŭ bunŭ dela mamă-sa, pentru ca sĕ mérgă sĕ se scalde în lacŭ. Mamă-sa îĭ ḑise glumindŭ: »Dacă te înecĭ, atuncĭ nu venì acasă.« »Linistesce-te mamă,« rĕspunse fiulŭ; »dacă mĕ voiu înecá, mĕ aducŭ de s'gurŭ acasă.« Nicĭ nu trecuse o óră, şi cadavrulŭ unicului copilŭ se afla dinaintea femeii, care era desperată. Tênĕrulŭ Meszáros s'a depărtatŭ prea multŭ de ţĕrmurele lacului şi s'a înecatŭ. Se înţelege de sine, că prin casulŭ acesta mai recentŭ de nenorocire, credinţa poporului s'a întăritŭ.

***

»Turnura« ca salvatóre de viaţă. — Din Thuringia se relatéză următórele: Deunăḑile se preumbla în Apolda pe trotuarŭ o damă robustă, alŭ cărei reversŭ era împodobitŭ cu o turnură colosală. De odată căḑù din etagiulŭ de susŭ unŭ copilŭ de doi anĭ, care se plecase prea tare pe ferésträ, atinse spatele damei şi apoi se aşeḑă formalŭ pe turnură. Unŭ omŭ, care se afla îndĕrĕptŭ, apucă copilulŭ, aşa că acesta nicĭ nu atinse pavagiulŭ. Astfelŭ devenì multŭ urgisita turnură, care acum în Apolda este lăudată de toţĭ, salvatóre de viaţă.

***

Copilŭ monstru. — Caliţa, soţia luĭ Costache Georghe Stroe din comuna Căldăreşcĭ, judeţulŭ Buzĕu, a născutŭ unŭ copilŭ de sex masculinŭ, avêndŭ cerulŭ gurei şi gingiele de susŭ lipite de nasŭ şi scóse afară, ér buza d'asupra este crăpată, scrie „Voinţa Naţională.“

Otrăviţĭ prin bureţĭ. — Trei locuitorĭ din comuna Tĕrgşoru-Nou, judeţulŭ Prahova, mâncândŭ nişte bureţĭ fripţĭ, pe dată au fostŭ apucaţĭ de durere de stomac, din care causă unulŭ a şi încetatŭ din viaţă, ér ceilalţĭ doĭ au scăpatŭ prin ajutorulŭ medicalŭ ce li s'a datŭ.

Nou abonamentŭ la „Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Iuliu st. v. 1885 se începe unŭ nou abonamentŭ, la care invităm pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ **3 fl.**
„ şése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

NB. Preţurile acestea le-amŭ ficsatŭ spre a uşurá abonanţilorŭ noştri din România plata abonamentului, fără a mai socoti agiulŭ.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a arĕta şi posta ultimă.

Administraţinea „Gazetei Transilvaniei.“

Cursulŭ la bursa de Viena

din 20 Iuliu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	98.55	Bonurĭ croato-slavone . .	102.–
Rentă de hârtiă 5% . .	92.70	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97 50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.70	Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.40	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	119.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123.	Renta de hărtiă austriacă	82.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.50	Renta de arg. austr. . .	83.50
Bonurĭ rurale ungare . .	102.50	Renta de aurŭ austr. . .	109 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.—	Losurile din 1860 . . .	139.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.75	Acţiunile băncei austro-ungare	869.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50	Act. băncei de creditŭ ung.	290.
Boaurĭ rurale transilvane	101.75	Act. băncei de creditŭ austr.	284.60
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.88
		Napoleon-d'orĭ	9.89½
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.30
		Londra 10 Livres sterlinge	124.95

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 21 Iuliu st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.82	Vênd.	8.84
Argint românesc	»	8.70	»	8.75
Napoleon-d'orĭ	»	9.84	»	9.86
Lire turcescĭ	»	11.15	»	11.20
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.84	»	5.87
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.	»	123.5
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

sĕu, care ardea într'unŭ felinarŭ atîrnatŭ în tavanŭ. In sală acolo lume de tótă mâna, boerĭ mai micĭ, calemgii, coconaşĭ, ciocoi şi slugĭ, felŭ de felŭ de işlice.

P'atuncĭ forma işlicului nu era numai o fantasiă, cum este astăḑĭ cu pălăriile, mai înalte séu mai scurte în pĕreţĭ, mai rotunde, mai gogoneţe séu mai ţuguiate, mai tarĭ séu mai moi, după pofta fiecui: fiecare trebuia sĕ pórte işliculŭ după teapa lui.

Boerii cei tinerĭ şi eleganţĭ şi feciorii de boerŭ mare purtau în capŭ unŭ globŭ rotundŭ de hârşiă brumăriă; mărimea acelui balonŭ era de aprópe patru coţĭ în circumferinţă şi avea la unulŭ din poli o gaură pe unde intra capulŭ până d'asupra sprincenelorŭ, şi la celălaltŭ polŭ unŭ fundŭ de postavŭ de mărimea şi de forma unui cuibŭ de rĕndunică, de unde boerulŭ, plecându-şĭ niţelŭ gâtulu la drépta, putea sĕ-şĭ apuce işliculŭ cu patru degete.

Boerii mai în vêrstă purtau işlicŭ totŭ atâtŭ de umflatŭ, dar sfera nu era întrégă, era tăiată netedŭ orizontalŭ, ceva mai susŭ de cerculŭ celŭ mare, iar pe acelŭ şesŭ era întinsŭ unŭ fundŭ de postavŭ. Işliculŭ acesta se lua din capŭ cu ajutorulŭ amêndurora mânilorŭ.

Calemgii, ciocoiaşii, slugile de dindărătulŭ caleştilorŭ boereştĭ şi negustorii cei marĭ, purtau işlicŭ micŭ de forma unui borcanŭ întorsŭ cu gura în josŭ, şi de unŭ diametru multŭ-multŭ de o jumĕtate de cotŭ, şi d'asupra o pernă mare în patru colţurĭ umplută cu bumbacŭ séu cu pĕrŭ de calŭ.

Boerii cei marĭ se îmbrăcau cu ciacşirĭ roşii cu meşĭ, papucĭ séu cisme galbene de meşină cu botulŭ ascuţitŭ întorsŭ în susŭ şi fără tocŭ; antiriile erau de ghermerit, de citarie, calemcheriu, cutnie, selimie séu sevaiu; se încingéu la brâu cu şalŭ de Indii; vara, fermeneaua scurtă; vara şi iarna scurteică îmblănită cu pacea de samurŭ, singiapŭ séu cacomŭ; pe d'asupra giubea de postavŭ séu, la sĕrbătorĭ, binişŭ. La alaiurĭ şi la ceremonii, protipendada şi veliţii purtau pe capŭ gugiumanŭ de samurŭ cu fundulŭ de postavŭ roşu; vara feregea şi iarna contaşŭ-başŭ; boerulŭ purta hangerŭ la brâu; boerii cei halea stau împrejurulŭ Domnului cu bastóne lungĭ în mână. Numai Vodă şi Beizadelele purtau fundŭ albŭ la giugiumanŭ. La ḑile marĭ, Domnulŭ îmbrăca cabaniţa, care era unŭ felŭ de contaşŭ cu ciaprazurĭ de firŭ şi cu profirurĭ de samurŭ. La alaiurĭ, boerii cei marĭ mergeau călărĭ pe cai arăpescĭ acoperiţĭ cu harşă mare cusută cu firŭ.

Băltăreţulŭ, cum intrà în sală, se duse dreptŭ la unŭ boerŭ bătrânŭ căruia toţĭ îĭ ḑicuau Arhonŭ Medelnicerulŭ şi-lŭ rugă sĕ vestéscă Banului sosirea sa.

Intr'unŭ colţŭ, împrejurulŭ unui mangalŭ, lumea sta grămadă ascultândŭ cum se cărăiau unulŭ pe altulŭ trei inşĭ aşeḑaţĭ pe o laviţă. Doi din ei îşĭ urmau glumele, fără sĕ se turbure, mutândŭ cu multă seriositate bobii din ţinţarulŭ săpatŭ pe laviţă; iér celŭ d'alŭ treilea cum îlŭ vĕḑù pe Băltăreţulŭ îlŭ salută cu unŭ tonŭ măreţŭ şi protectorŭ, ḑicêndu-i:

»Bine ai venitŭ, Stefanache. Am primitŭ scrisorĭ dela frate-meu: te-a făcutŭ baronŭ.«

Acelŭ care anunţa Băltăreţului acéstă ştire înveselitóre era unŭ omu între două vêrste, mai multŭ bătrânŭ decâtŭ tînĕrŭ; grosŭ la burtă, albŭ şi rumenŭ la faţă şi cu mustăţile rase; purta pantalonĭ de nanchin galbenŭ cu capacŭ, băgaţĭ în cisme unguresci cu pintenĭ, jiletcă vărgată, fracŭ cafeniu cu bumbĭ de metalŭ cu pajură împĕrătéscă, cravată roşiă de pambriu, în care îĭ intra bărbia cu totulŭ, până la gură, lăsândŭ sĕ iasă d'o palmă două colţurĭ ascuţite de gulerŭ scrobitŭ. Din buzunarele jiletcii atêrnau d'o parte şi de altă zornăindŭ două lanţurĭ gróse cu chei şi peceţĭ mulţime. Era »prinţipulŭ Zamfirŭ,« amiculŭ intimŭ şi nedeslipitŭ alŭ Banului Pană Filipesc. Odinióră, bogasierŭ cu prăvălia lângă Bărăţiă, iér acum fiu din florĭ alŭ Mariei-Terezii şi prin urmare frate vitregŭ cu Iosifŭ şi cu Leopoldŭ ai Austriei. La mórtea împĕratului Iosifŭ, după cum spunea chiar elŭ, renunţase la tronŭ şi-lŭ trecuse fratelui celui mai micŭ, Leopoldŭ, numai şi numai de dragostea Filipescului, [illegible]

Nr. 333 ex 1885.
a. f. sc. gr.

Publicaţiune de licitaţiune

pentru arêndarea dreptului regalŭ de propinaţiune sĕu cârciumăritŭ.

A) Obiectulŭ.

Fondulŭ scolasticŭ centralŭ alŭ foştilorŭ grăniţerĭ românĭ de religiunea românéscă greco-catolică de pe teritorulŭ regimentului de odinióră c. r. alŭ II-le românŭ de margine din Ardealŭ Nr. 17 posede

I cu dreptŭ de proprietate aviticǎ dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din comunitǎţile de pe Valea Rocnei sĕu a Someşiului şi anume:

1. din Năsĕudŭ, 2. din Rebrişóra, 3 din Rebramare, 4. din Parva (Lunca Vinului) 5. din Nepos (Vărarea), 6. din Feldru, 7. din Ilva-mică, 8. din Sângeorgiu, 9. din Maierŭ, 10. din Rocna vechiă, 11. din Rocna nouă (Şianţŭ), 12. din Ilva-mare, 13. din Măgura, 14. din Santu-Iosifŭ (Poiana), 15. din Leşiu, 16. din Salva, 17 din Hordou, 18. din Bichigiu, 19. din Telciu, 20. din Romuli, (Strîmba), 21. din Runcu, 22. din Mititeiu, 23. din Găurenĭ, 24. din Plaiu (Suplaiu), 25. din Poienĭ (Poienile Zagrei), 26. din Zagra, 27. din Mocodŭ cu cele două comunitǎţĭ de după têrgŭ (dela Şieu), 28. din Nusifalĕu (Nagy-Falu) şi 29 din Sântŭ-Ioana (Szt.-Iván).

a) Dela scaldele dela Rocna numite: Valea Vinului.

II. Ca cumpĕrătură liberă dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ dela scaldele dela Arieşŭ (Dombhát).

III. Asemenea ca proprietate câştigată pe temeiulŭ serviciului militare de 88 (optḑecĭ şi optŭ) de anĭ şi a regulamentului de graniţă din 1766 prin complanarea fondului scolasticŭ centrale greco-catolicŭ cu erariulŭ în pactulŭ din 12 Martiu 1872 dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din comunitǎţile:

a) din Valea Borgoului: 30. Borgo Rusŭ (1) 31 Borgo Ḑiosenĭ, (2) 32 Borgo Miḑlocenĭ (3) 33 Borgo-Susenĭ (4) 34 Borgo Prundŭ (5), 35 Borgo Bistriţa (6) 36. Borgo Tiha (7), 37 Borgo Murĕşenĭ (8).

b) de după têrgŭ, de pe Valea Şieului, sĕu cerculŭ Monorului, 38 Budaculŭ românŭ (Román Budák) (1), 39 Ragla (2), 40 Şieuţŭ (Kis Sajó) (3), 41 Monorŭ (4), 42 Gledini (5).

c) Din Valea Mureşului (totŭ de după têrgŭ, cerculŭ Monorului, acum comitatulŭ Murĕşŭ-Turda), 43 Ruşii în munţĭ (Maros-Oroszfalu) (6) şi 44 Morărenĭ (Monosfalu) (7).

IV. Mai încolo totŭ pe calea cumpĕrăturei libere prin fondulŭ filiale de reservă alŭ fondului scolasticŭ centralŭ gr.-cat.

1. dreptulŭ regalŭ din prediulŭ Măgura Calului în estravilanulŭ comunitǎţei Borgo Tiha şi 2. dreptulŭ regalŭ de cărciumăritŭ din Tihuţa în estravilanulŭ comunitǎţei Borgo Prundŭ.

V. Dintre aceste esercită acestŭ dreptŭ fondulŭ scolasticŭ centralŭ susŭ numitŭ eschisivŭ preste anulŭ întregŭ în Aniesiu (II) în Valea Vinului (I a,) în Măgura Calului (IV 1) şi în Tihuţa (IV 1)

VI. In comunitǎţile Valea Someşului cu Nusifalĕu şi Sânt-Ioana (I p. 29 inclusive) dreptulŭ regalŭ de cărciumăritŭ de preste anŭ e cumulatŭ definitivŭ cu celŭ treilunarŭ (liberŭ) de tómnă.

VII. In comunitǎţile de pe Valea Borgoului, Şieului şi Murĕşului (III a, b, c) dreptulŭ liberŭ treilunarŭ de tómnă nu e încă cumulatŭ ci se esercită pe lângă celŭ de peste anŭ.

B) Modalitatea.

Spre a asigurá venitele acestui dreptŭ regalŭ *pe ḑece anĭ după olaltă, adecă din 1 Ianuariu st. n. 1887 până la 31 Decemvre 1896 inclusive, până la 12 óre la mieḑu nopţii,* administraţiunea fondurilorŭ scolastice şi de stipendie ale foştilorŭ grăniţerĭ românĭ de pe teritoriulŭ susŭ descrisului regimentŭ, mai târḑiu în districtulŭ Năsĕudŭ, ér acum (afară de III c., 1, 2) în comitatulŭ Bistriţa-Năsĕudŭ, publică prin acésta licitaţiune cu oferte şi învită pe cei, ce arŭ dori a luá în arêndă dreptulŭ de cârciumăritŭ în una sĕu în mai multe din comunitǎţile şi prediele înşirate sub I II III şi IV ca până *Luni în 17 Augustŭ st. n. 1885 la 2 óre p. m.* sĕ'şĭ trimită la adresa: „Comisiunei administrătóre de fondurile scolastice şi de stipendii ale fostilorŭ grăniţerĭ românĭ în Năsĕudŭ ofertele compuse în scrisŭ sigilate, timbrate şi încărcate cu vadiulŭ de 10 % (ḑece la sută) a preţului de strigare statoritŭ după specificaţiunea mai dela vale, sĕu în banĭ gata număraţĭ sĕu sunătorĭ, sĕu în note de ale băncei austro-ungare, sĕu şi în hârtie de statŭ de ale Austro-Ungariei, computate după cursulŭ bursei din ḑiua licitaţiunei dimpreună cu cupónele şi talónele lorŭ încă nedecăḑute, scăḑute cu 15 % sub preţulŭ nominalŭ.

Ofertele vorŭ avé a cuprinde în sine ca condiţiune sine qua non:

1) cumcă îmbiitorulŭ ia dreptulŭ de cârciumăritŭ în arêndă pe 10 (ḑece anĭ) începêndŭ din 1 Ianuariu st. n. 1887 până la 31 Decemvre 1896.

2) Preţulŭ câtŭ îlŭ oferesce pe anŭ pentru fiecare din comunitǎţile sĕu prediele numite, una câte una sĕu şi mai multe orĭ tóte întruna, însĕ aşa ca la dreptulŭ regalŭ din fiecare comunitate sĕ fiă pusŭ preţulŭ oferitŭ pentru acela separatŭ, deórece oferte cumulative cu o sumă pe mai multe, sĕu pe tóte drepturile regale din tóte comunitǎţile în concretŭ la olaltă, orĭ şi în ce grupe, sĕu secţiunĭ din diferitele vălĭ nu se primescŭ, şi de se vorŭ dá, se vorŭ restitui oferentului fără considerare.

Preţulŭ oferitŭ va trebui sĕ fiă mai mare decâtŭ suma pusă ca preţu de strigare în conspectulŭ dela călcăiulŭ acestei publicaţiunĭ, însĕ sub acelŭ preţŭ nicĭ de câtŭ nu se va acceptá.

3) în ofertŭ trebue să fiă pusă neapĕratŭ condiţiunea că oferitorulŭ cunósce bine şi pe deplinŭ condiţiunile generalĭ şi speciali de licitaţiune pănă în cele mai mărunte părţĭ ale lorŭ şi că se supune necondiţiunatŭ la ele şi sĕ îndatoresce a-le împlini fără nici o escusare şi apoi cumcă [illegible] le pricepe şi înţelege bine din literă în literă.

4) Ofertulŭ sĕu sĕ fie scrisŭ şi subscrisŭ cu mâna propriă a oferentului sĕu se aibă tóte recerinţele unui documentŭ deplinŭ validŭ după procedura civilă.

Indată ce vorŭ trece 2 óre p. m. în 17 Augustŭ nou 1885, se vorŭ deschide ofertele în faţa comisiunei administratoria şi a membrilorŭ de comitetŭ, cari din întêmplare, sĕu anume ar luá parte la licitaţiune şi acele se vorŭ înregistra într'unŭ protocolŭ, ce se va suscepe despre licitaţiune, începêndŭ dela celŭ mai micŭ oferente pănă la celŭ mai mare.

5) la comunitǎţile din Valea Borgoului, a Şieului şi a Mureşului (III. a, b, c) sĕ se pună în ofertŭ douĕ sume, adecă suma câtă se oferesce numai pentru dreptulŭ de preste anŭ şi suma câtă o oferesce cumulative la olaltă cu celŭ treilunarŭ de tómnă la olaltă la fiecare comunitate separatŭ.

Comisiunea administratoriă va ţiné cu membrii de faţă ai comitetului sĕu şi de sine, şedinţa secretă, în care va decide numai decâtŭ că pe care din oferenţĭ sĕu pe cari sĕ-i recomande la comitetŭ şi la locurile superióre spre aprobare, ér celorlalte după decidere numai decâtŭ le va restitui vadiele depuse. Atâtŭ condiţiunile generali, câtŭ şi cele speciali mai deapróре se potŭ vedé la comisiunea administrătóre în órele de oficiu.

Din şedinţa comisiunei administrătóre de fondurile scolastice şi de stipendii ale foştilorŭ grăniţerĭ românĭ.

Năsĕudŭ, 12 Maiu 1885.

Preşedintele: *Iosifŭ Mihalaşiu,* m. p.

Secretarulŭ: *Ioachimŭ Murĕşianu* m. p.

Conspectŭ

despre preţurile de strigare statorite pentru dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din cele 44 comunitǎţĭ foste grăniţăresci şi cele 4 predie din ţinutulŭ fosfului II-lea regimentŭ românŭ de margine din Ardélŭ pentru licitaţiunea cu oferte din 17 Augustŭ st. n. 1885.

Nr. curentŭ	Comitatu	Ţinutulu: preste totŭ	Ţinutulu: în parte	Comunitatea sĕu Prediulŭ unde e dreptulŭ de cârciumăritŭ.	Preţul strigărei: cumulatu cu cel de trei lunĭ fl.	cr.	Preţul strigărei: fără cumularecu celŭ de 3 lunĭ fl.	cr.	Adnotare
I.	Bistriţa-Năsĕudŭ	I. Valea Rocnei sĕu a Someşului		Valea Rocnei sĕu a Someşului					Aici preţulŭ strigărei e pusŭ şi anume la Borgou fiind cumularea numai provisoriă, ér după têrgŭ fără cumulare şi e de a se îmbia preţulŭ şi fără şi cu cumularea dreptului de cârciumăritŭ de 3 luni de tómnă atâtŭ în Valea Borgoului câtŭ şi în cerculŭ Monorului.
1				Năsĕudŭ	4693				
2				Rebrişóra	1850	—			
3				Rebramare	936	—			
4				Parva (Lunca Vinului)	400	—			
5				Nepos (Vărarea)	1271	—			
6				Feldru	1522	—			
7				Ilva mică	1707	—			
8				Sangeorgiu	2253	—			
9				Maierŭ	2185	—			
10				Rocna vechiă	4453	—			
11				Rocna nouă (Şanţu)	1790	—			
12				Ilvamare	1612	—			
13				Măgura	1130	—			
14				Sântu Iosifŭ (Poiana)	670	—			
15				Leşiu	1225	—			
16				Salva	2009	—			
17				Hordou	69?	-			
18				Bichigiu	474	—			
19				Telciu	2230	—			
20				Romuli (Strîmba)	271	—			
21				Runcu	579	—			
22				Mititeiu	644	—			
23				Găureni	165	—			
24				Plaiu (Suplaiu)	247	—			
25				Poienĭ (Poenile Zagrei)	526	—			
26				Zagra	1661	—			
27				Mocodŭ	1060	—			
				După têrg sĕu Valea Sieului					
28				Nusifalĕu (Nagyfalu)	370	—			
29				Sant-Ionŭ (Szt.Iván)	156	—			
a)				a) Valea Vinului					
II.		II.	II.	II. Anieşŭ (Domb hat)	1778	—			
III.		III. Valea Borgoului	Valea Borgoului	a) Valea Borgoului					
30				1. Borgo-Rusu	1600	—			
31				2. » Dioseni	2149	—			
32				3. » Miḑlocenĭ	2766	—			
33				4. » Susenĭ	2150	—			
34				5. „ Prundu	3986	—			
35				6. » Bistriţa	3152	-			
36				7. „ Tiha	2542	—			
37				8. » Murĕşenĭ	2016	—			
III.				b) După têrg sĕu cerculŭ Monorului					
38			După têrgŭ, cercu Monorului la Sieu	1. Budaculŭ românŭ (Román Budák)			568	—	
39				2. Ragla			228	—	
40				3. Şieuţŭ (Kis-Sajó)			1475	—	
41				4. Monorŭ			1486	—	
42				5. Gledini			1431	—	
III.				c) Valea Murĕşului					
43	Bistriţa-Mureş Năsăud-Turda			Rusii in munţĭ (Maros Oroszfalu)			1829	—	
44				7. Morarenĭ (Monosfalu)			457	—	
IV			Valea Borgo-lui	IV. Măgura calului					
1				1. Măgura calului	965	—			
2				2. Tihuţa	681	—			

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, cari vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

ADMINISTRAŢIUNEA „GAZ. TRANS.“

Tipografia ALEXI Braşovŭ.